

Odstoupení od smlouvy ve smyslu § 517 odst. 1. ObčZ

Předpokladem pro odstoupení od smlouvy ve smyslu § 517 odst. 1. ObčZ je, že dlužník splatnou pohledávku včas a řádně nesplní, a nesplní ji ani v dodatečně přiměřené lhůtě věřitelem mu poskytnuté. Pokud však věřitel dlužníkovi poté, co jej požádal o plnění a tak přivodil splatnost pohledávky, neposkytl ke splnění další přiměřenou lhůtu, nemůže od smlouvy pro prodlení dlužníka odstoupit.

Předpokladem pro odstoupení od smlouvy ve smyslu § 517 odst. 1. ObčZ je, že dlužník splatnou pohledávku včas a řádně nesplní, a nesplní ji ani v dodatečně přiměřené lhůtě věřitelem mu poskytnuté. Pokud však věřitel dlužníkovi poté, co jej požádal o plnění a tak přivodil splatnost pohledávky, neposkytl ke splnění další přiměřenou lhůtu, nemůže od smlouvy pro prodlení dlužníka odstoupit.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 7.3.2001, sp.zn. 22 Cdo 989/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žaloby o určení, vedené u Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 30 C 187/97, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. prosince 1998, čj. 13 Co 1300/98-87, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. prosince 1998, čj. 13 Co 1300/98-87, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení

Z odůvodnění:

Okresní soud v Karviné rozsudkem ze dne 5. listopadu 1997, čj. 30 C 187/97-25, určil, že „navrhovatelé J. a V. Š. jsou bezpodílovými spoluvlastníky nemovitostí, které jsou zapsány na listu vlastnictví č. 1764 pro katastrální území a obec P., a to domu č. 527 - občanská vybavenost, který se nachází na parcele č. 543/90 - zastavěná plocha, prodejny s restaurací „B. S.“, parcely č. 543/90 - zastavěná plocha, parcely č. 543/27 - ostatní plocha, staveniště a parcely č. 543/77 - ostatní plocha, ostatní komunikace“. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Okresní soud vyšel ze zjištění, že žalobci prodali kupní smlouvou ze 17. 11. 1993 shora uvedené nemovitosti E. a I. K. za kupní cenu 1,190.044,10 Kč, přičemž splatnost kupní ceny byla ve smlouvě stanovena tak, že ji kupující zaplatí do tří dnů po obdržení úvěru od peněžního ústavu. Aniž by E. a I. K. kupní cenu nemovitostí uhradili, prodali je O. a E. R. a ti je pak kupní smlouvou z 18. 4. 1994 prodali P. a K. K. Od nich poté nemovitosti koupili 5. 5. 1997 žalovaní.

Protože E. a I. K. nezaplatili žalobcům kupní cenu, podali žalobci proti P. a K. K. žalobu vedenou pod sp. zn. 18 C 174/95 u Okresního soudu v Karviné s návrhem na určení, že jsou vlastníky sporných

nemovitostí, neboť od kupní smlouvy s E. a I. K. dopisy z 2. 2. 1994, resp. 1. 3. 1994 odstoupili. Této žalobě soud nevyhověl, neboť dospěl k závěru, že odstoupení od kupní smlouvy nebylo platné, protože před odstoupením nebyla dlužníkům poskytnuta dodatečně přiměřená lhůta ke splnění dluhu podle § 517 odst. 1 občanského zákoníku ve znění, platném v době realizace uvedených právních úkonů (dále jen „ObčZ“), přičemž dopis z 2. 2. 1994 by bylo možno považovat toliko za žádost o splnění závazku ve smyslu § 563 ObčZ.

Žalobci poté vyzvali opět dlužníky k zaplacení kupní ceny, posléze jim poskytli dodatečně přiměřenou lhůtu ke splnění a po marném uplynutí této lhůty 10. 7. 1997 od kupní smlouvy ze 17. 11. 1993 odstoupili a podali žalobu proti nyníjším žalovaným na určení svého vlastnictví. Okresní soud pak dospěl k závěru, že splatnost kupní ceny mezi žalobci a E. a I. K. byla v kupní smlouvě sjednána neurčitě a ujednání o ní je proto neplatné. Splatnost kupní ceny nastala prvního dne následujícího poté, kdy byli dlužníci o splnění dluhu požádáni (§ 563 ObčZ), tedy 15. 5. 1997. K tomuto datu dluh splacen nebyl, proto žalobci dlužníkům poskytli dodatečně přiměřenou lhůtu k plnění do 30. 6. 1997 (§ 517 odst. 1 ObčZ). Do tohoto data dluh opět splacen nebyl, a poté žalobci od kupní smlouvy odstoupili. Soud prvního stupně neshledal důvodnou námitku promlčení, uplatněnou žalovanými, jelikož právní úkon odstoupení od kupní smlouvy nebyl určen jim, ale dlužníkům E. a I. K., kteří ale námitku promlčení neuplatnili.

Odvolací soud rozsudkem ze dne 23. prosince 1998, čj. 13 Co 1300/98-87, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, zaujal však jiný právní názor. Konstatoval, že lhůta k zaplacení kupní ceny, uvedená v kupní smlouvě ze 17. 11. 1993, byla sjednána neurčitě, a proto neplatně, takže výzva k zaplacení z 2. 2. 1994 se stanovením další lhůty k plnění, a to do 28. 2. 1994, doručená E. a I. K. v únoru 1994, nemohla vyvolat následky podle § 517 odst. 1 ObčZ (spocívající v možnosti odstoupit od smlouvy pro prodlení dlužníka), ale mohla způsobit následky žádosti o splnění podle § 563 ObčZ (tedy vyvolat splatnost dluhu). Zmíněná písemnost byla bezpochyby první výzvou k plnění ve smyslu § 563 ObčZ. Žalobci určili splatnost kupní ceny k 28. 2. 1994, následujícím dnem jim počala běžet tříletá promlčecí doba k uplatnění nároku na odstoupení od smlouvy podle § 517 ObčZ, když i toto právo je právem majetkové povahy a podléhá promlčení. Obecná tříletá promlčecí lhůta uplynula 1. 3. 1997, a jestliže poté žalobci činili úkony, které považovali za výzvu k plnění a poskytli dodatečnou lhůtu pro plnění v květnu 1997, dovolávali se již promlčeného práva, přičemž se žalovaní promlčení práva na odstoupení od smlouvy dovolali. Neobstojí názor soudu prvního stupně, podle něhož se takovou námitkou mohli bránit pouze E. a I. K., neboť do postavení předchozího vlastníka předmětných nemovitostí vstoupil další jejich vlastník, který je získal na základě platné smlouvy. Získal tak i právo bránit se všemi námitkami, které příslušely předchozímu vlastníku. Jestliže bylo promlčeno právo na odstoupení od kupní smlouvy, tím spíše nemohl obstát požadavek na určení vlastnictví, opírající se právě o tento právní úkon, totiž o uplatnění práva již promlčeného.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu ve znění před novelou č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“), a ve kterém uplatňují dovolací důvody uvedené v § 241 odst. 3 písm. c) a d) OSŘ. Namítají, že odvolací soud jednak pominul rozhodné skutečnosti, prokázané provedenými důkazy, jednak vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nevyplývaly, a poté z nich odvodil nesprávné právní závěry. Odmítají závěr odvolacího soudu, že právo žalobců odstoupit od smlouvy je

promlčeno. Odvolací soud konstatoval, že splatnost kupní ceny byla vyvolána dopisem žalobců z 2. 2. 1994, který jejich právní zástupce adresoval jednomu z dlužníků, E. K., že tato písemnost byla bezpochyby první výzvou k plnění ve smyslu § 563 ObčZ. S takovým závěrem nelze souhlasit, neboť ve zmiňovaném dopise je výslovný odkaz na ustanovení § 517 ObčZ, a proto jeho obsah nelze vykládat jiným způsobem, než jako poskytnutí dodatečné lhůty k plnění, přičemž tato dodatečná lhůta byla poskytnuta, aniž by předtím nastala splatnost pohledávky. Dopis, kterým byla kupujícím poskytnuta další lhůta k zaplacení kupní ceny je právně nevýznamný, neboť nebylo možno poskytnout dodatečně další přiměřenou lhůtu ke splatnosti kupní ceny, aniž nastala splatnost samotná. Jestliže žádným právním úkonem nedošlo k přivození splatnosti kupní ceny (§ 563 ObčZ), nebylo možno poskytnout dodatečně přiměřenou lhůtu k plnění podle § 517 odst. 1 ObčZ. Navíc uvádějí, že zmíněný dopis se nikdy nedostal do sféry dispozice adresáta. Shrnuli, že jestliže zákon v případě, že splatnost dluhu nebyla určena jinak, předpokládá jednak výzvu k plnění podle § 563 ObčZ, dále poskytnutí dodatečně přiměřené lhůty podle § 517 ObčZ a následné odstoupení od smlouvy ve smyslu téhož ustanovení, je nutno tento postup dodržet. V daném případě však tomu tak nebylo. Odvolací soud přesto, že dopis z 2. 2. 1994 je obsahově jednoznačným úkonem, dospěl k závěru, že byl výzvou k plnění. Každé podání, a tedy i zmíněný dopis, má být posuzováno podle obsahu. Obsah zmíněného dopisu je nezvratný a nelze z něho činit jiné závěry. Navrhují, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je podáno osobami k tomu oprávněnými, je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., že jsou uplatněny dovolací důvody uvedené v § 241 odst. 3 písm. c/, d/ o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným.

Pokud jde o právní posouzení věci, mohl se dovolací soud zabývat jen právními otázkami vymezeným dovolateli; proto se nemohl zabývat věcí z hledisek, vyslovených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. listopadu 1999, sp. zn. 22 Cdo 1186/98, publikovaném v Právních rozhledech č. 2/2000, ve spojení s nálezem Ústavního soudu ze dne 23. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 77/2000.

Právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až 110). K promlčení soud přihlédne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat (§ 100 odst. 1 ObčZ). Pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (§ 101 ObčZ).

Není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán (§ 563 ObčZ).

Dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. Jestliže jej nesplní ani v dodatečně přiměřené lhůtě věřitelem mu poskytnuté, má věřitel právo od smlouvy odstoupit; jde-li o plnění dělitelné, může se odstoupení věřitele za těchto podmínek týkat i jen jednotlivých plnění (§ 517 odst. 1 ObčZ).

Předpokladem pro odstoupení od smlouvy podle posledně uvedeného ustanovení je, že dlužník splatnou pohledávku včas a řádně nesplní, a nesplní ji ani v dodatečně přiměřené lhůtě věřitelem mu poskytnuté. Pokud však věřitel dlužníkovi poté, co jej požádal o plnění a tak přivodil splatnost pohledávky, neposkytl ke splnění další přiměřenou lhůtu, nemůže od smlouvy pro prodloužení dlužníka odstoupit.

V dané věci vyšel odvolací soud z toho, že pohledávka se stala splatnou 28. 2. 1994 na základě výzvy k plnění, obsažené v dopise z 2. 2. 1994, a že ke dni splatnosti dlužník dluh nesplnil. K tomu, aby věřiteli vzniklo právo od smlouvy odstoupit však bylo třeba, aby dluh nebyl splněn ani v dodatečně přiměřené lhůtě, stanovené věřitelem. Odvolací soud však neučinil zjištění, že by taková dodatečná lhůta byla dlužníkovi před dnem, kdy počala běžet promlčecí lhůta k odstoupení, za který považoval 1. březen 1994, poskytnuta. Pokud pak vycházel z toho, že právo odstoupit od smlouvy vzniklo věřiteli na základě právního úkonu, na jehož základě se pohledávka stala splatnou, aniž by dlužníkovi byla poskytnuta další, dodatečně přiměřená lhůta k plnění, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci a je tak dán dovolací důvod, uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ.

Dovolací soud se však neztotožňuje s námitkou dovolatelů, že dopis z 2. 2. 1994 nebylo možno považovat za výzvu k plnění. Podle § 35 odst. 2 ObčZ právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Nelze vytýkat odvolacímu soudu, že zmíněný dopis, ze kterého nepochybně vyplývala vůle směřující ke splnění závazku adresátem, považoval za výzvu k plnění podle § 563 ObčZ. Adresátovi dopisu muselo být zřejmé, že pisatel požaduje, aby uhradil svůj dluh vůči němu.

Pokud dovolatelé až v dovolacím řízení uplatňují tvrzení, že dlužník dopis z 2. 2. 1994 neobdržel, jde o nové skutkové tvrzení, ke kterému nelze v dovolacím řízení, které má přezkumnou povahu a ve kterém se vychází z obsahu přezkoumávaného spisu, přihlížet. Toto tvrzení však mohou uplatnit v dalším řízení před odvolacím soudem. Dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. c) OSŘ proto není dán.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit (§ 243b odst. 1 o. s. ř., věta za středníkem) a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)

- Nepřiměřená délka řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Výše výživného (exkluzivně pro předplatitele)
- Výživné (exkluzivně pro předplatitele)
- Započtení pohledávek (exkluzivně pro předplatitele)